

Mnogo posla – malo vremena i kadra: „Broj školskih psihologa često nije proporcionalan ni s brojem, a ni s potrebama učenika“

O sve većim učeničkim potrebama za pomoći stručnih službi, posebno psihologa, razgovarali smo s Mijom Grbavac, magistrom psihologije i stručnom suradnicom mentoricom s desetogodišnjim iskustvom rada u školi

MAGDALENA MRČELA / Foto: Pexels – 24. 11. 2024.

U serijalu članaka naziva *(Mo)mentalno zdravlje u školama, sve dok vam ne zatreba psiholog – kojega nema* bavit ćemo se problematikom mentalnog zdravlja hrvatskih učenika. Kao jedan od ključnih faktora u prevenciji, edukaciji i pomoći u sve složenijim poteškoćama koje se pojavljuju među svim sudionicima obrazovnog sustava ističemo rad stručnih suradnika u nastavi. O sve većim učeničkim potrebama za pomoći stručnih službi, posebno psihologa, razgovarali smo s Mijom Grbavac, magistrom psihologije i stručnom suradnicom mentoricom s desetogodišnjim iskustvom rada u školi. **Mia Grbavac** radi u Osnovnoj školi Strožanac, koja

broji 980 učenika koji su raspodijeljeni u 43 razredna odjela. Tako velika škola svakodnevno stvara ogromne izazove za rad cijele stručne službe, a posebno školskog psihologa.

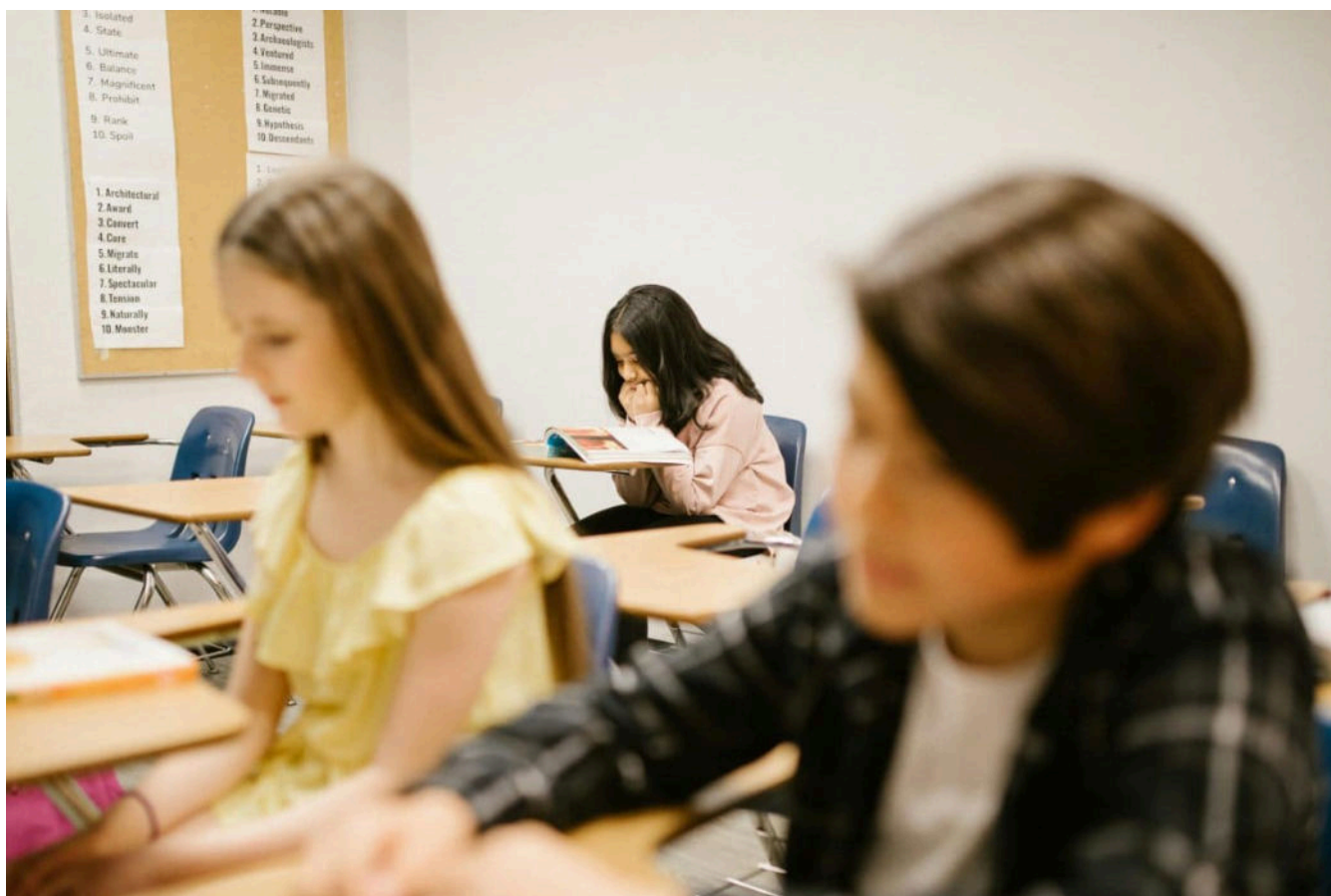
Mia Grbavac

Potreba za psihološkom podrškom često je veća od mogućnosti škole

- Tim koji činimo pedagoginja, logopedinja i ja izvrsno surađuje i zajedničkim naporima pokušavamo se oduprijeti svim izazovima u radu. Međutim, kada gledate propisani plan rada školskog psihologa, možete jasno vidjeti širinu i važnost djelovanja psihologa u školi, ali ispuniti te zahtjeve u velikoj školi poseban je pothvat. Uloga psihologa u školama ključna je za stvaranje podržavajućeg i zdravog okruženja u kojem učenici mogu ostvariti svoj pun potencijal. Međutim, rad školskih psihologa suočava se s brojnim izazovima. Prvi i možda najvažniji izazov je ogromna potreba za psihološkom podrškom, koja je često veća od mogućnosti škole da je pruži. S obzirom na povećan broj učenika s emocionalnim i socijalnim problemima, kao i s obzirom na stresne faktore poput akademskog pritiska i međuljudskih odnosa, psiholozi se često nalaze u situaciji gdje ne mogu adekvatno odgovoriti na sve zahtjeve.

Zanimalo nas je koliko se, u svjetlu ponekad i negativno intoniranih rasprava o mogućnostima i načinu provedbe preventivnih programa, uistinu može pomoći djeci te osposobiti školske kadrove za pomoć.

- Osnova rada u velikoj školi je razvijanje kvalitetnog i bogatog Školskog preventivnog programa kroz koji se nastoji, što je više moguće, prevenirati neke negativne pojavnosti i senzibilizirati djecu, njihove roditelje i učitelje za međusobno poštivanje i suradnju. U tom dijelu smatram da radimo zaista veliki posao. Preventivne aktivnosti odrađuju se u svim razredima, ovisno o potrebama učenika i s obzirom na razvojnu dob. Učenicima, roditeljima i djelatnicima omogućujemo dodatne edukacije iz područja prevencije nasilja i unapređenja mentalnog zdravlja djece od strane vanjskih stručnjaka, kao i od strane stručne službe škole. U planu nam je kroz ovu školsku godinu i pokrenuti međuvršnjačku pomoć u kojoj će se educirati učenici za pružanje pomoći drugim učenicima u skladu sa svojim mogućnostima.

Je li odlazak psihologu još uvijek predmet stigmatizacije?

Mia Grbavac osvrnula se i na percepciju koju su vjerojatno mnogi od nas nekad gajili, a to je da je odlazak psihologu nešto strašno, možda i sramotno, nešto zbog čega bi dijete u razredu moglo biti stigmatizirano. Smatra da su se u tom području stvari promijenile – nabolje.

- Situacija među djecom i mladima se bitno promijenila u odnosu na sam početak mog rada. U periodu kada sam ja započela svoje djelovanje u školi postojala je izražena stigmatizacija traženja pomoći školskog psihologa, roditelji su bili pomalo suzdržani i skeptični, a danas mogu reći da te stigme skoro pa više ni nema. Roditelji rado pristaju na pružanje pomoći njima i njihovom djetetu, a često se i sama djeca jave u moj ured po pomoć. To mi bude posebno drago jer je to znak da u mene imaju povjerenje, da su prepoznali moje djelovanje u toj školi i da su hrabro odlučili nešto promijeniti u svom životu. S obzirom na težinu dobivanja psihološke pomoći izvan škole, gdje se na termine kod psihologa čeka i po nekoliko mjeseci, nastojim svojoj djeci koji imaju potrebu pružiti usluge psihološke procjene i savjetodavne pomoći pri čemu 30-ak savjetodavnih razgovora s različitim učenicima i dvije-tri psihologijske obrade unutar samo jednog tjedna nekada nisu dostatne za sve potrebe koje djeca imaju. Kada tome pridodate administrativne poslove, rad s roditeljima, učiteljima i suradnju s vanjskim institucijama, kao i reagiranje na hitne situacije koje se često događaju u školi, možete dobiti sliku o tome kako jedan radni tjedan psihologa u ovoliko velikoj školi izgleda.

Online i offline izazovi modernoga odrastanja

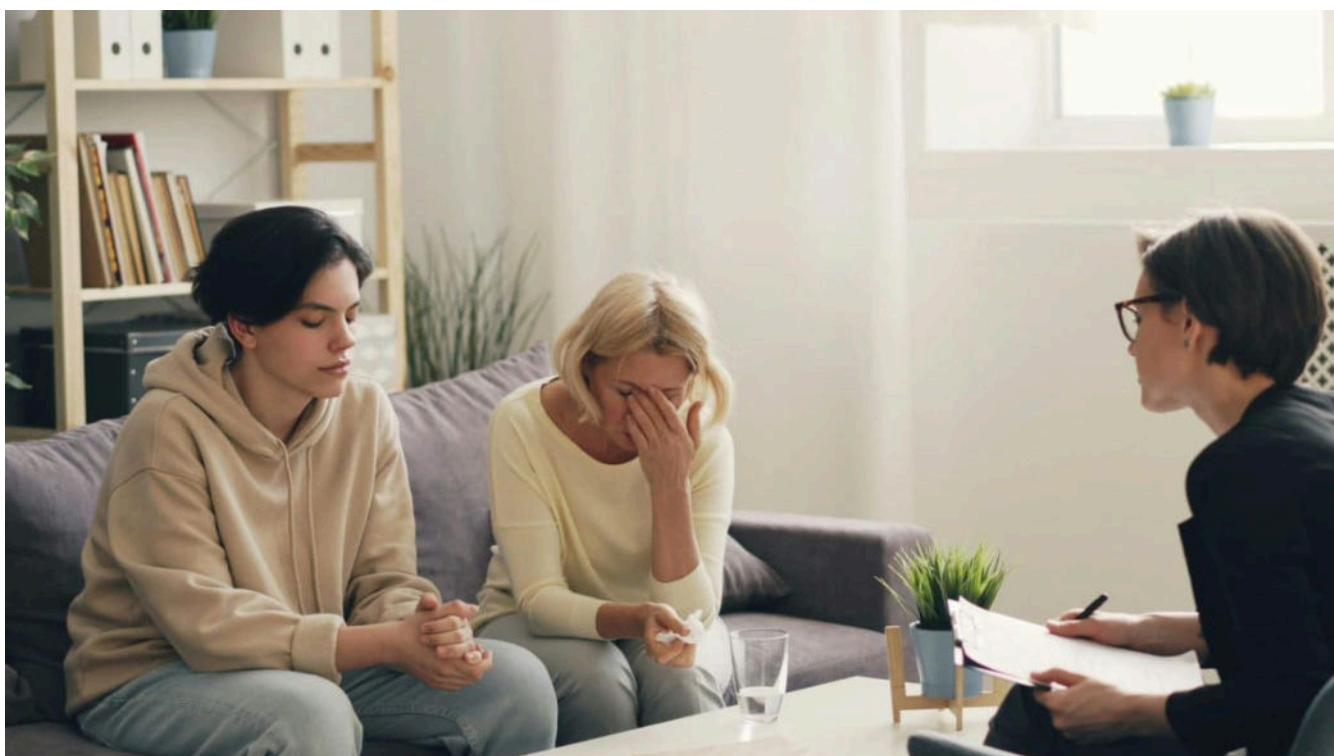
Zapitali smo se je li i iskustvo psihologinje Grbavac slično kao kod prethodnih sugovornica – djeca češće traže pomoć jer se smanjuje stigmatizacija odlaska psihologu – ali, nažalost, rastu i njihove potrebe za intervencijom zbog različitih teškoća.

- Istina, i ja smatram da je kod djece vidljiv značajan porast emocionalnih i socijalnih teškoća. Djeca i mladi se sve više muče s problemima izražene anksioznosti, depresivnosti, neadekvatnih načina suočavanja sa stresom. Sve su češći i problemi u učenju, problemi radnog pamćenja i koncentracije. Djeca ne znaju kako treba učiti, kako organizirati svoje vrijeme i kako se motivirati i koncentrirati na rad. Sve su usamljeniji, teško izražavaju svoje emocije i savjete kako riješiti svoj problem često nalaze na krivim adresama. Teško je dati konkretan odgovor odakle ta povećana potreba za intervencijom psihologa. Radi se tu o kombinaciji mnogih faktora od kojih su neki: sve manje druženja i „offline“ aktivnosti s prijateljima, pretjerano korištenje interneta i društvenih mreža, izolacija od prijatelja i obitelji, prezaposlenost i odsutnost roditelja, izazovi odrastanja u ponekad iskrivljenim percepcijama što je „cool“ i „fora“.

Djeca sve češće izjavljuju da osjećaju prevelika očekivanja roditelja, ali nerijetko i sami sebi postavljaju prevelika očekivanja, žele živjeti životima koji su idealizirano prikazani na društvenim mrežama, sve češće su žrtve i počinitelji raznih oblika nasilja i nedostaje im socijalnih vještina kojima mogu adekvatnije riješiti probleme koje imaju jedni s drugima. Uz to, imam dojam da su se roditelji počeli „bojati“ neugodnih emocija svoje djece i time svoju djecu

ponekad pretjerano zaštićuju ne vodeći računa da će kad-tad morati „izaći u svijet“ koji često nije sjajan i šaren te da ta ista djeca neće razviti mehanizme nošenja sa stresom i adekvatnog reagiranja na probleme. Svaku situaciju u kojoj naše dijete doživi neki problem ili neugodnu emociju trebamo gledati kao priliku za njegov rast i razvoj njegove psihološke otpornosti. Problem nastaje i u tome što djeca sve manje odrasle ljude puštaju u svoj svijet, a u njihovom svijetu (posebno onom online) ima puno izazova, prijetnji i stvarnih opasnosti. Puno toga im je servirano, a nisu još razvojno došli do razine da sve te sadržaje mogu kritički procesuirati na pravi način. I tu ulaze u razne rizike, a oko njih su roditelji i drugi odrasli ljudi koji ne idu u korak s njima.

Bez zajedničkog rada nema ničega – a svi imamo isti cilj

Trend češće suradnje sa psiholozima nije vidljiv samo kod djece. Saznajemo da su i roditelji sve otvoreniji za komunikaciju i suradnju, jer bez suradnje sa svim osobama uključenima u odgoj i obrazovanje djece ne može biti ni napretka.

- I roditelji sve češće trebaju i traže pomoć i podršku mene kao školskog psihologa, od procjene o kojoj se teškoći radi kod njihovog djeteta i kako joj pristupiti do savjeta o roditeljstvu i radu s djecom. I mislim da je to dobro. Roditelji koji traže pomoć spremni su raditi na sebi, a to uvijek dovede i do pozitivne promjene u njihovom odnosu s djetetom. Važno je naglasiti da je i roditeljima danas teško jer su ispred njih postavljeni mnogi zadaci: posao koji nerijetko zahtijeva duge smjene i smjenski rad, pri čemu djecu ponekad u danu vide samo u prolazu, do potreba u vidu kontrole i suživota sa novim izazovima roditeljstva: virtualnim

svijetom, društvenim mrežama, novim oblicima narkotika i opijata, sve češćim emocionalnim, socijalnim i psihičkim poremećajima njihove djece i slično. U svim tim izazovima žele zadovoljiti i postići tu sliku „savršenog roditelja“ koja ne postoji. Kad god mogu, naglašavam važnost međusobne, iskrene i otvorene suradnje roditelja i škole pri čemu ne želim da to zvuči kao floskula. To moji roditelji u školi znaju jer se u svom radu uvijek vodim onom da ako roditelji, škola i dijete rade zajedno ne postoji problem koji se ne može riješiti, a ako ga mi ne možemo riješiti, lakše ćemo zajedno naći nekoga tko nam može pomoći. Trebamo pokazati svojoj djeci svojim primjerom kako se rješavaju problemi, sukobi, nesuglasice i kako se surađuje, pogotovo kad svi imamo isti cilj.

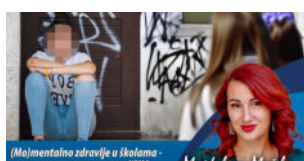

Također, zadaća je cijele stručne službe, pa time i psihologa, i pružanje pomoći i podrške učiteljima koji se isto tako nose s brojnim izazovima: velikim brojem učenika s teškoćama, prilagođavanjem sadržaja i metoda rada različitim potrebama učenika, sve češćim pritiscima roditelja, uz to vodeći računa o svim administrativnim zahtjevima i propisanom planu i programu koji moraju odraditi. U našoj školi radi preko 65 učitelja koji često traže pomoć i podršku od strane psihologa u raznoraznim situacijama, pri čemu pravovremeno pružanje te pomoći i podrške stvara još jedan izazov u radu psihologa u velikoj školi.

Iako je broj problema s kojima se učenici suočavaju u porastu, broj školskih psihologa često nije proporcionalan s potrebama, kao ni s brojem učenika. Neupitno je da sve potrebe koje ima škola od 980 učenika ne može zadovoljiti samo jedan psiholog. Ponekad mi se čini da bi nas

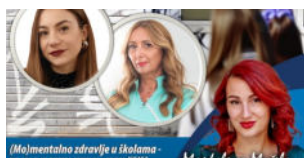
trebalo biti četvero, ali da i onda ne bismo obuhvatili sve jer je škola jedan „živi organizam“, a mentalno zdravlje nepresušno područje na kojem bi se moglo neprestano raditi. Veliki sam zaljubljenik u svoj posao i pokušavam svim silama napraviti sve što je u mojoj moći za svoje učenike, roditelje i kolege, vodeći se time da je promijeniti samo jedan život djeteta nabolje uspjeh vrijedan svakog truda.

U školama bez psihologa problematika mentalnog zdravlja pada na leđa pedagoga i učitelja, a ondje gdje ima psihologa očito je da ih treba još više. Kako raditi u sustavu koji puca po šavovima?

U seriji članaka (Mo)mentalno zdravlje u školama bavit ćemo se jednim od gorućih problema – što kad se u školi pojavi osjetljiv problem iz domene djelovanja školskog psihologa, a ta ga škola nema

Poremećaji koncentracije, bullying i nedostatak empatije među učenicima samo su neki od problema kojima se bave psiholozi i koji ne bi smjeli padati na tuđa leđa

Mnoge su škole i dalje bez psihologa, a one u kojima jedan psiholog radi s nekoliko stotina učenika često pucaju po šavovima, dio problema preuzimaju nastavnici, dio roditelji, a dio često, nažalost, ostaje neriješen

Burnout sindrom tiha je pošast i tabuizirana tema među učiteljima, psihologinja Borić primjećuje: „Prisustvo psihologa u školi dijelom rasterećuje učitelje, ali stres nikad neće nestati iz njihova posla, trebamo ih educirati i osnažiti“

„Prepoznala sam burnout pet do dvanaest“, priznaje nam naša sugovornica, srednjoškolska profesorica. Ona je jedna od mnogih onih profesora koji su se godinama izlagali stresovima kakve im nitko nije spomenuo kad su ponosno mašući

Sa školskim psihologom ili bez njega: „Pretrpani smo poslom, nosimo ga i doma, kao i teške životne priče i probleme svojih učenika“

O rizičnim faktorima zbog koji djeca danas trebaju sve veću pomoć svojih stručnih suradnika, ali i o složenosti njihovih poslova razgovarali smo s pedagoginjom Antonelom Mrsić

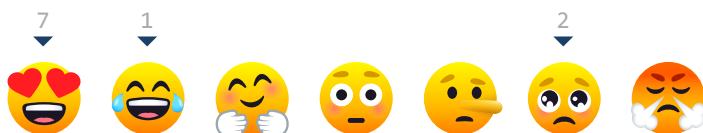
DALMACIJA DANAS

AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE

**Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz
Programa poticanja novinarske izvrsnosti**

Moja reakcija na članak je...

© 2024 Dalmacija danas. Sva prava pridržana.